

Brussel, januari 2006

Dossier

Indirecte werkgelegenheid

*De indirecte werkgelegenheid van de bedrijfstak
gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (1995-2001)*

Erwin Eysackers

Dossier

Indirecte werkgelegenheid

*De indirecte werkgelegenheid van de bedrijfstak
gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (1995-2001)*

Met dank aan:

Bruno AERTS (VCSP0), Fons BEYERS (Boerenbond), Johan BORTIER (UNIZO), Robrecht BOTHUYNE (UNIZO), Ria BOURDEAUD'HUI (SERV-STV), François COPPENS (NBB), Klaas DAMS (Boerenbond), Jean-Marie DE BAENE (ABVV), Hugo ENGELEN (ACLVB), Jeroen ROSKAMS (ACV), Chris SERROYEN (ACV), Jan VAN DOREN (Voka - Vlaams Economisch Verbond), Wouter VANDER STEENE (VCSP0), Georges VAN GASTEL (NBB), Katleen VAN HAVERE (UNIZO), en in het bijzonder Michel DETHEE (SERV) die het gehele denkproces rond indirecte werkgelegenheid in detail begeleid heeft.

Brussel, SERV, 2005

WD 2006/4665/5

Inhoud

Inhoud	2
Inleiding	4
Hoofdstuk 1 Macro-economische kenmerken van de bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening ..	5
1. De bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening: een overzicht	5
2. Kenmerken van het intermediaire verbruik	8
3. Binnenlandse en buitenlandse afzetmarkt	8
4. Arbeidsintensiteit	9
Hoofdstuk 2 Indirecte werkgelegenheid in de bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	12
1. Indirecte werkgelegenheid: een inleiding	12
2. Indirect werkgelegenheidseffect bij binnenlandse toeleveranciers	15
3. Indirect werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen van inkomen verdiend of ontstaan in de onderzochte bedrijfstak	16
4. Totale (directe en indirecte) werkgelegenheidseffect	17
5. Multiplicator van directe naar indirecte werkgelegenheid	18
6. Directe en indirecte arbeidsintensiteit	19
7. Gecumuleerd (direct en indirect) tewerkstellingseffect	20
Hoofdstuk 3 Conclusie	22
Hoofdstuk 4 Bijlage A: gedetailleerde tabellen	23
Hoofdstuk 5 Bijlage B: betekenis en interpretatie van indirecte werkgelegenheidscijfers	37
1. Bedrijfstakgebonden analyse	37
2. Macro-economisch analysekader	37
3. Statische analyse	38
4. Geloofwaardigheid van cijfers over indirecte werkgelegenheid	38
Referentielijst	39
Lijst met tabellen en figuren	40

Inleiding

1. De *werkgelegenheid* is naast andere elementen een *sleutelindicator* om het belang van een bedrijfstak in een economie te duiden.

Werkgelegenheidscijfers van bedrijfstakken hebben echter het nadeel dat zij de economische werkelijkheid slechts gedeeltelijk weergeven. Uitbesteding van activiteiten is immers in vele bedrijfstakken sinds meer dan tien jaar een belangrijk sociaal-economisch fenomeen. De *werkgelegenheid door uitbesteding en toeleveringsverbanden gecreëerd* bij andere bedrijfstakken vormt een belangrijk onderdeel van het *gehele werkgelegenheidseffect* van een bedrijfstak.

Ook de *besteding van inkomen* verdiend in een bedrijfstak leidt tot een *indirect werkgelegenheidseffect*. Deze besteding van inkomen leidt immers tot leveringen door binnenlandse bedrijfstakken aan de finale vraag van huishoudens.

Beide werkgelegenheidseffecten worden aangeduid als de *indirecte werkgelegenheid* van de onderzochte bedrijfstak. Zij ontstaan bij andere bedrijfstakken door de *economische activiteit* van de onderzochte bedrijfstak.

2. Dit rapport bespreekt het *indirecte werkgelegenheidseffect van de bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening* tussen 1995 en 2001. Grensoverschrijdende werkgelegenheidseffecten worden niet in kaart gebracht.

De gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (NACE85) omvat naast de medische instellingen en beroepen (ziekenhuizen, artsen...) ook de diergeneeskunde (inclusief het Federale Voedselagentschap, het vroegere Instituut voor Veterinaire Keuring IVK) en de maatschappelijke dienstverlening (OCMW's, beschutte werkplaatsen...).

De berekening van indirecte werkgelegenheid berust op *macro-economische gegevens*. De berekeningswijze is gedetailleerd toegelicht in een afzonderlijk methodologisch rapport¹.

De *betekenis van indirecte werkgelegenheid* bevindt zich op *bedrijfstakniveau*. Conclusies betreffen steeds het geheel van de bedrijfstak. In bijlage wordt een beknopte toelichting bij de interpretatie van indirecte werkgelegenheid gegeven.

3. Dit rapport maakt deel uit van een *reeks van 20 rapporten over indirecte werkgelegenheid* die in het najaar van 2005 en voorjaar van 2006 gepubliceerd worden. Meer informatie vindt u op www.serv.be.

---

¹ Zie Eysackers 2005a.

Hoofdstuk 1

Macro-economische kenmerken van de bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening

1. De bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening: een overzicht

4. De berekening van indirecte werkgelegenheid vertrekt van macro-economische gegevens over de Belgische gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (NACE 85) in de *Nationale Rekeningen*. Deze zijn niet per definitie identiek aan de gegevens in andere economische of RSZ-statistieken.

Zie Tabel 1 voor de belangrijkste kernvariabelen in prijzen van 2000.

Tabel 2 op pagina 24 geeft dezelfde variabelen in lopende prijzen weer.

Tabel 1: kenmerken van de bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995 tot 2003, in miljoen euro (in prijzen van 2000) en aantal werkzame personen (bron: Nationale Rekeningen²)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Output ³	21.642	21.949	22.155	21.228	22.375	23.762	24.695	25.479	26.314
intermediair verbruik	7.727	8.077	8.203	7.845	7.948	8.839	9.352	9.583	9.925
intermediair verbruik: binnenlands	6.626	0	0	0	0	7.261	7.673	0	0
intermediair verbruik: buitenlands	1.101	0	0	0	0	1.578	1.679	0	0
Niet-productgebonden belastingen min subsidies	-110	-143	-149	-200	-291	-320	-430	-421	-462
beloning van werknemers	9.210	9.277	9.667	9.304	9.737	10.226	10.877	11.412	11.531
netto exploitatieoverschot en gemengd inkomen van zelfstandigen ⁴	3.788	3.667	3.325	3.216	3.878	3.883	3.789	3.821	4.192
verbruik van vaste activa (afschrijvingen)	1.028	1.072	1.109	1.065	1.102	1.134	1.108	1.085	1.128
werkzame personen	315.806	324.252	337.508	347.504	361.715	376.435	396.695	403.986	415.900
werknemers	272.621	279.109	289.653	297.866	311.008	325.930	346.369	353.831	
zelfstandigen	43.185	45.143	47.855	49.638	50.707	50.505	50.326	50.155	

² Gegevens gedownload van Belgostat in juli 2005. De gegevens voor 2003 worden geschat via voorlopige methodes en kunnen nog (licht) aangepast worden. Voor de omzetting van lopende naar reële prijzen is de bedrijfstakspecifieke deflator voor de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (A31) gehanteerd (en dus niet de algemene deflator van het bruto binnenlands product). Alle gegevens in dit hoofdstuk zijn afgeleid van de Nationale Rekeningen tenzij anders vermeld. Zie Eysackers 2005a voor de berekening van de gegevens voor 2001.

³ Omzet zonder BTW en andere productgebonden belastingen.

⁴ Wat overblijft van de bruto toegevoegde waarde na aftrek van de loonmassa voor werknemers, afschrijvingen en productgebonden belastingen en subsidies. Omvat winst, niet-productgebonden belastingen (milieuheffing...) en dergelijke evenals het inkomen van zelfstandigen.

De oorzaken van deze verschillen zijn voornamelijk:

- Het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) volgt niet steeds de *bedrijfstakaanduiding* van een onderneming in haar jaarbalans (NACE-code) en herplaatst een aantal ondernemingen. Dit is in het bijzonder van belang voor stromen van en naar NACE 51 (groothandel).
- Een aantal ondernemingen wordt door het INR in afzonderlijke *productgebonden eenheden* opgesplitst. Een onderneming die bijvoorbeeld aardolie raffineert (NACE23) en verwerkt (NACE24) en vervolgens rubberproducten op de markt brengt (NACE25) wordt in drie delen (en niet als één geheel) in de Nationale Rekeningen opgenomen.
- De bedrijfstakgegevens in de Nationale Rekeningen worden in *basisprijzen* uitgedrukt, dus in prijzen van de producent. Het verschil tussen basisprijzen en marktprijzen betreft voornamelijk de BTW en handels- en distributiemarges. Vooral de BTW speelt in een industriële bedrijfstak een belangrijke rol. De output wordt bijvoorbeeld vaak berekend op basis van btw-aangiften, wat per definitie hogere resultaten geeft.
- *Werkzame personen* in de Nationale Rekeningen zijn werknemers (arbeiders en bedienden) en zelfstandigen. In dit rapport wordt enkel het aantal werkzame personen behandeld. Het aantal werknemers volgt niet steeds de arbeidsstatistieken om dezelfde reden als hoger: een aantal ondernemingen wordt niet meer onder hun oorspronkelijke code geregistreerd in de Nationale Rekeningen⁵. Ook zwartwerk, meewerkende huisgenoten en dergelijke worden als werkzame personen beschouwd.

5. Het *aantal werkzame personen* stijgt in de onderzochte periode zeer sterk, van 316.000 (1995) naar 416.000 werkzame personen (2003)! Zowel het aantal werknemers als zelfstandigen neemt in belangrijke mate toe.

Dit is in de recente Belgische economie uitzonderlijk: ook in de meeste marktbedrijfstakken wordt immers relatief weinig (directe) werkgelegenheid gecreëerd.

Eveneens opvallend is dat de werkgelegenheid in de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening zich sneller ontwikkelt dan de financiële parameters. Tussen 1995 en 2003 is de werkgelegenheid met ongeveer 30% toegenomen (in reële termen) terwijl de output met slechts 20% gestegen is.

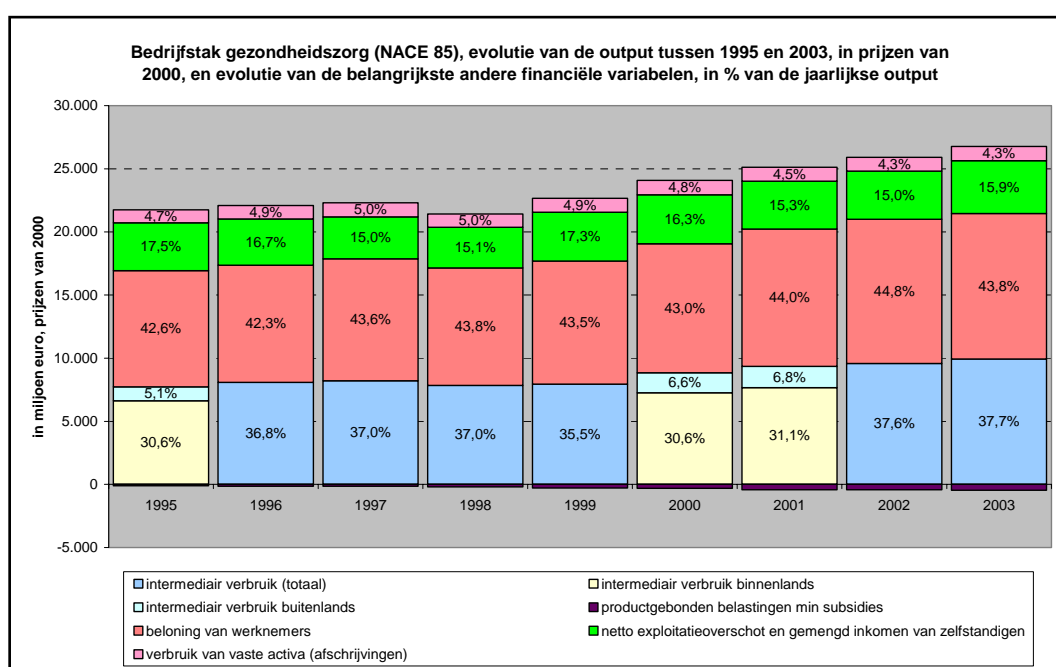
6. Figuur 1 geeft de output tussen 1995 en 2003 (prijzen van 2000). Tevens worden de belangrijkste financiële variabelen in procent van de jaarlijkse output weergegeven.

⁵ Ook de definitie van werknemer verschilt enigszins. De belangrijkste afwijkingen zijn: zelfstandigen in bijberoep worden enkel als werknemers geteld, en deeltijdse werknemers ook actief in andere bedrijfstakken worden enkel geregistreerd in de bedrijfstak waar ze de meeste arbeidsuren presteren. De Nationale Rekeningen kennen ook het begrip "voltijdse equivalente werknemer" niet: het gaat steeds om personen, niet om werkgelegenheidscijfers waaruit de deeltijdse werkgelegenheid verwijderd is. De verschillen blijven beperkt omdat de positieve als negatieve effecten elkaar in hoge mate opheffen.

De *output* van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening in reële termen groeit van 21,6 miljard euro in 1995 naar 26,3 miljard euro in 2003.

Het *intermediaire verbruik* – aankopen bij andere bedrijfstakken in binnen- en buitenland – evolueert van ongeveer 36% (1995) naar een kleine 38% van de output (2003). Deze variabele volgt dus de ontwikkeling van de output. Het buitenlandse aandeel neemt licht toe terwijl het binnenlandse aandeel ongeveer stabiel blijft.

Figuur 1: gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995 tot 2003, evolutie van de output, in miljoen euro in prijzen van 2000, en evolutie van de belangrijkste andere financiële kenmerken, in % van de jaarlijkse output

De *bruto toegevoegde waarde* wordt gevormd door alle weergegeven variabelen met uitzondering van het intermediaire verbruik. De toegevoegde waarde blijft in de onderzochte periode dan ook globaal van dezelfde grootteorde.

Het belangrijkste bestanddeel van de toegevoegde waarde vormt de *loonmassa voor werknemers*. Ook deze blijft stabiel op ongeveer 43 tot 44% van de output.

De exploitatiemarge inclusief het inkomen van zelfstandigen daalt licht, van 17% in 1995 naar 16% in 2003.

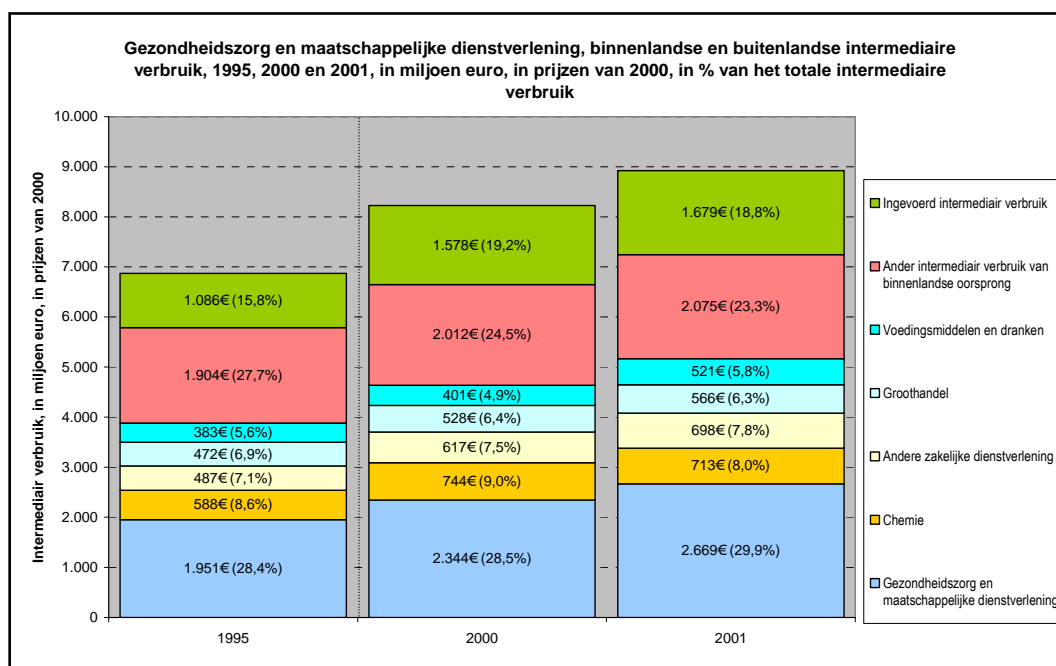
De *negatieve som van niet-productgebonden belastingen min subsidies* wordt voornamelijk veroorzaakt door subsidies van de overheid (zoals werkgelegenheidsplannen, bijdragen aan de werking van OCMW's...).

2. Kenmerken van het intermediaire verbruik

7. Dezelfde stabiliteit die de verschillende componenten van de output kenmerkt vinden we terug in de toeleveringsstructuur van de onderzochte bedrijfstak. Zie Figuur 2.

Het aandeel van het intermediaire verbruik binnen de eigen bedrijfstak⁶ blijft groot, namelijk een kleine 30%. Ook de toelevering vanuit andere binnenlandse bedrijfstakken evolueert weinig of niet. Enkel het buitenlandse aandeel neemt duidelijk toe, van een 16% (1995) naar 19% (2001).

Figuur 2: gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, componenten van het intermediaire verbruik, in prijzen van 2000, in % van het totale intermediaire verbruik (100%) (bron: eigen bewerking van de input-outputtabellen van binnenlandse oorsprong⁷)

3. Binnenlandse en buitenlandse afzetmarkt

8. De onderzochte bedrijfstak kent in de onderzochte periode een *stabiele, relatief weinig evoluerende afzetmarkt* ondanks de aanzienlijke outputstijging.

⁶ Dus: bedrijven uit de onderzochte bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening die aan andere bedrijven uit dezelfde bedrijfstak leveren.

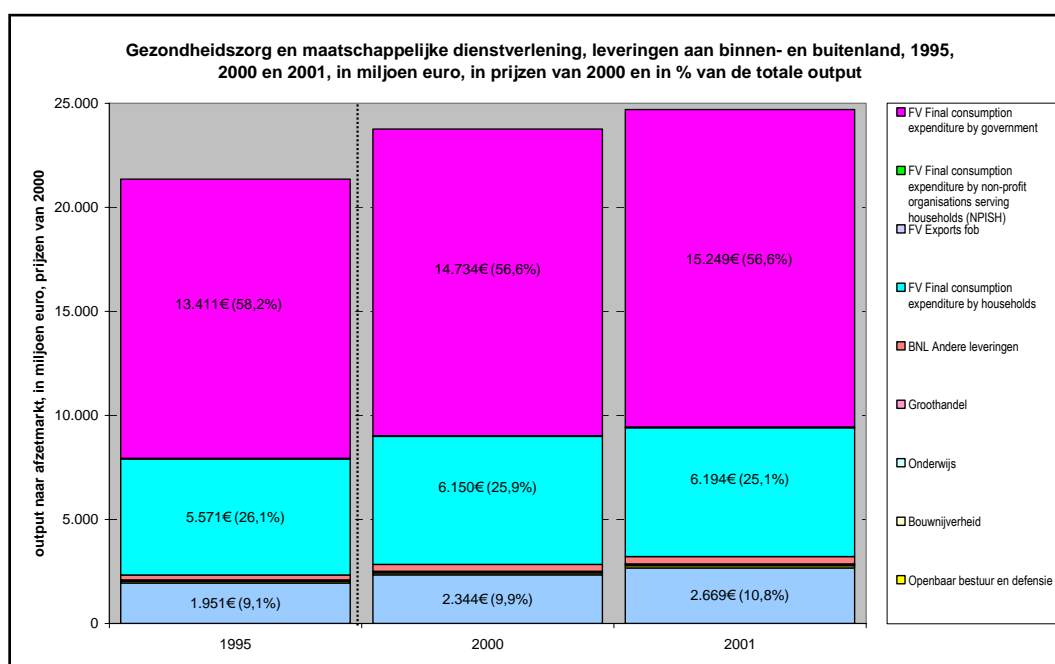
⁷ Zie Eysackers 2005a voor de berekeningswijze van de gegevens in deze en volgende figuren. Ze zijn afgeleid van aanbod- en gebruikstabellen die vandaag slechts beschikbaar zijn tot 2001.

De finale vraag van huishoudens vertegenwoordigt ongeveer 25% van de inkomsten van de bedrijfstak, en dalen licht. De inkomsten uit de sociale zekerheid (*FV final consumption government*) vertegenwoordigen een 58% (1995) tot 27% (2001).

Het aandeel van het buitenland is zoals te verwachten verwaarloosbaar. Het aandeel van leveringen aan andere binnenlandse bedrijfstakken blijft eveneens zeer beperkt.

Figuur 3: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, leveringen aan binnenlandse bedrijfstakken en finale vraag inclusief uitvoer, in miljoen euro (prijzen van 2000) en in % van de totale output (100%)

4. Arbeidsintensiteit

9. De *arbeidsintensiteit* van een bedrijfstak betreft het aantal werkzame personen dat bij een gegeven output (in casu 1 miljoen euro) door een bedrijfstak tewerkgesteld wordt. Zoals hoger verduidelijkt maken we geen onderscheid tussen werknemers en zelfstandigen.

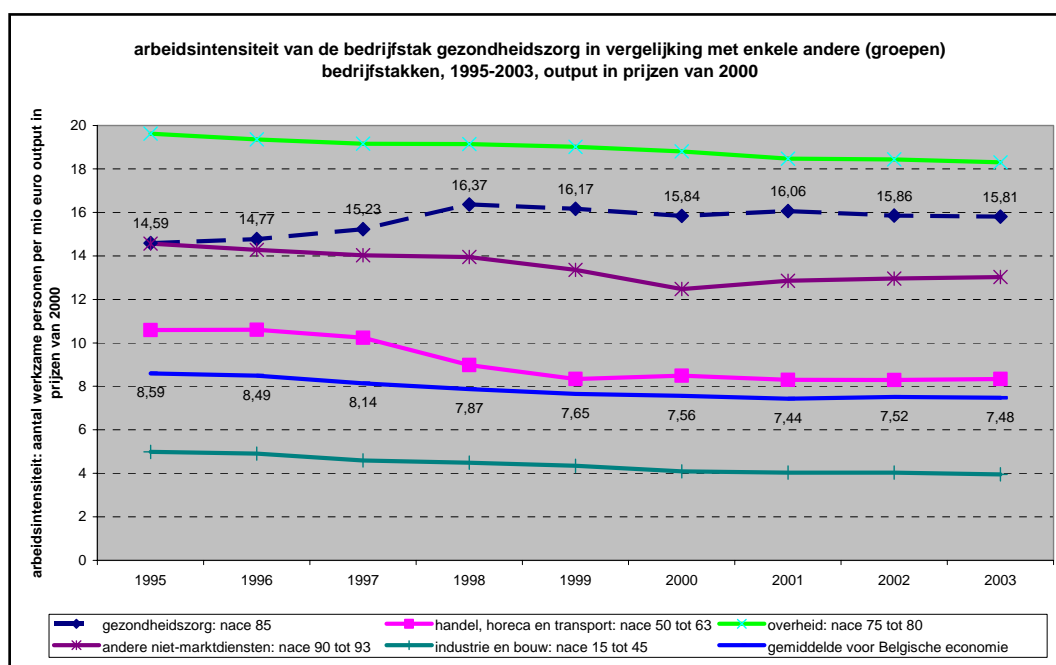
Figuur 4 vergelijkt de arbeidsintensiteit van de bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening met enkele groepen bedrijfstakken evenals het Belgische gemiddelde. De berekeningen zijn opnieuw uitgevoerd in prijzen van 2000.

10. De *arbeidsintensiteit* van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening stijgt in de onderzochte periode, zoals kan verwacht worden op basis van de evoluties van output en intermediaire verbruik.

De variabele evolueert van 14,6 personen (1995) naar 15,8 personen (2003) werkzaam per miljoen euro output.

Daarmee kenmerkt de bedrijfstak zich door een omgekeerde evolutie in vergelijking met de algemene Belgische ontwikkelingen. De bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening is in de recente Belgische economie één van de weinige bedrijfstakken waarvan het arbeidsintensieve karakter relatief toeneemt in plaats van daalt.

Figuur 4: Arbeidsintensiteit van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (onderbroken lijn) in vergelijking met het gemiddelde voor de industrie en de gehele Belgische economie, 1995 tot 2003, aantal werkzame personen per mio euro output, in prijzen van 2000

11. De *arbeidsintensiteit* mag niet verward worden met de *arbeidsproductiviteit* (bruto toegevoegde waarde per werkzame persoon). De evolutie van beide variabelen hangt samen, maar in omgekeerde zin: *hoe hoger de bruto toegevoegde waarde en/of het intermediaire verbruik per werkzame persoon, hoe lager de arbeidsintensiteit*.

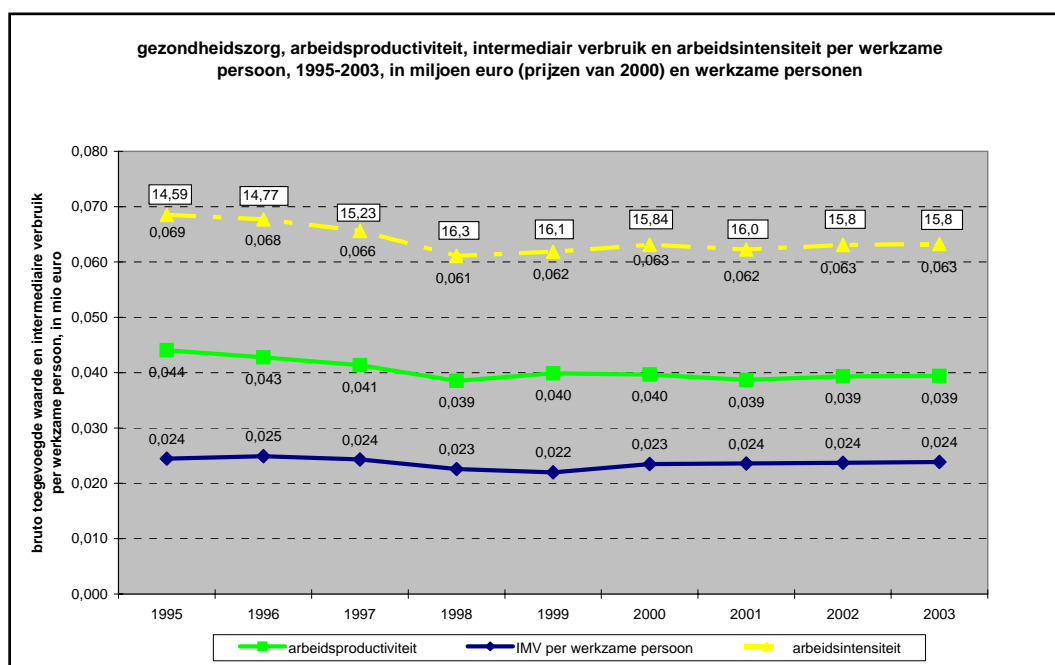
De arbeidsintensiteit wordt in Figuur 5 invers weergegeven, omdat de figuur in financiële termen en niet in werkzame personen uitgedrukt wordt.

12. Een gemiddelde werkzame persoon in de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening realiseert in 2003 een *toegevoegde waarde van een 0,044 miljoen euro* (ongeveer 1,8 miljoen oude Belgische frank). Tussen 1995 en 2003 daalt de arbeidsproductiviteit

per werkzame persoon licht naar 0,039 miljoen euro per werkzame persoon. Dit is een opvallende evolutie: de toenemende werkgelegenheid leidt in deze bedrijfstak dus niet tot een grotere toegevoegde waarde.

Het *intermediaire verbruik per werkzame persoon* evolueert bijna niet, en blijft stabiel op een 0,024 miljoen euro.

Figuur 5: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995 tot 2003, arbeidsintensiteit, arbeidsproductiviteit en intermediair verbruik per werkzame persoon, in mio euro per werkzame persoon en aantal werkzame personen per mio euro output, in prijzen van 2000

Samen vormen deze variabelen de *inverse van de arbeidsintensiteit* (dus: $1 / \text{arbeidsintensiteit}$). De stippellijn in Figuur 5 (arbeidsintensiteit) vormt tegelijkertijd de som van de bruto toegevoegde waarde en het intermediaire verbruik per werkzame persoon (waarde weergegeven onder elk punt) en de inverse van de arbeidsintensiteit (waarde boven elk punt).

De stijgende *arbeidsintensiteit* in de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening wordt vooral bepaald door de licht dalende arbeidsproductiviteit. Ook deze evolutie is eerder kenmerkend voor overheidsbedrijfstakken, en komt bijna niet voor in marktbedrijfstakken.

Hoofdstuk 2

Indirecte werkgelegenheid in de bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening

1. Indirecte werkgelegenheid: een inleiding

In dit rapport staat het *indirecte binnenlandse*⁸ *werkgelegenheidseffect van de bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening* centraal.

De *directe werkgelegenheid* betreft de eigen werkgelegenheid. De *indirecte werkgelegenheid* betreft de werkgelegenheid bij andere Belgische bedrijfstakken afhankelijk van de economische activiteit van de onderzochte bedrijfstak.

Twee vormen van *indirecte werkgelegenheid* worden onderscheiden:

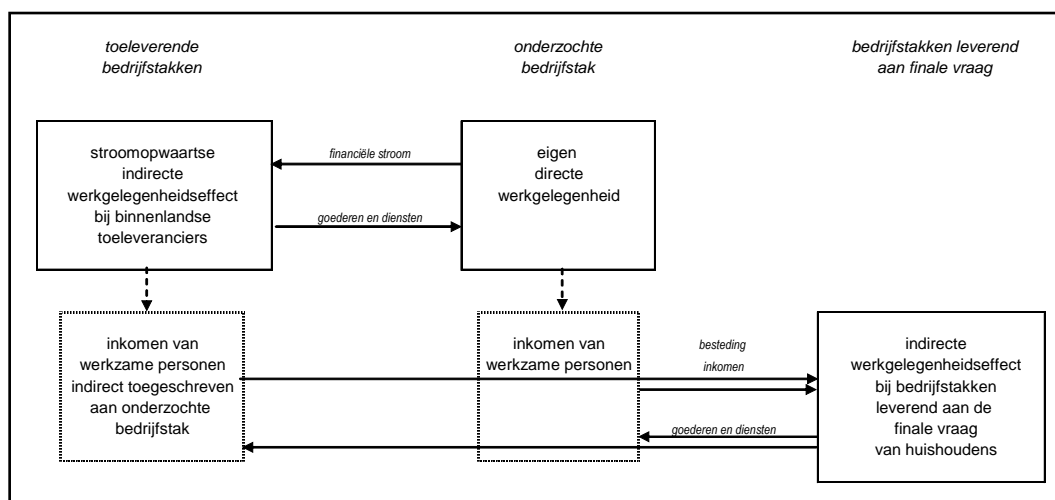
- Aan de hand van de arbeidsintensiteit en de financiële stromen tussen bedrijfstakken gedocumenteerd in aanbod- en gebruikstabellen wordt de *indirecte werkgelegenheid van een bedrijfstak bij zijn toeleveranciers* geschat. Dit betreft de werkgelegenheid gecreëerd door bestellingen van de onderzochte bedrijfstak bij andere bedrijfstakken (aankoop van goederen en diensten). In dit werkgelegenheidseffect komt de vervlechting en netwerking tussen (Belgische) bedrijfstakken tot uiting. Hoe groter de aankopen van de onderzochte bedrijfstak bij andere Belgische bedrijfstakken, hoe groter dit stroomopwaartse indirecte werkgelegenheidseffect.
- Het *indirecte werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen van inkomen verdiend door werkzame personen direct of indirect tewerkgesteld in de onderzochte bedrijfstak* wordt aan de hand van bijkomende informatie berekend. 1/ Het inkomen verdiend in een bedrijfstak wordt 2/ door de werknemers en zelfstandigen van deze bedrijfstak gedeeltelijk geconsumeerd, wat 3/ leveringen door binnenlandse bedrijfstakken aan de finale vraag impliceert. Deze leveringen 4/ vertegenwoordigen een werkgelegenheidseffect dat indirect toegeschreven wordt aan het inkomen ontstaan in de onderzochte bedrijfstak. Ook hier geldt: hoe groter het inkomen verdiend in de onderzochte bedrijfstak, hoe groter het indirecte werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen.

De som van de eigen werkgelegenheid en beide indirecte werkgelegenheidseffecten vormt het *totale (directe en indirecte) werkgelegenheidseffect van de bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening*.

---

⁸ Alle indirecte werkgelegenheidseffecten in dit rapport verwijzen steeds naar *binnenlandse* werkgelegenheid.

Dit cijfer geeft het *gehele Belgische werkgelegenheidseffect* weer dat *direct of indirect een band heeft met de onderzochte bedrijfstak*.

13. De som van directe en indirecte werkgelegenheidseffecten dient echter met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd: in dergelijke analyse “wint” de onderzochte bedrijfstak werkgelegenheid bij andere bedrijfstakken, en “verliest” zelf geen werkgelegenheid aan andere bedrijfstakken. De mate waarin de eigen economische activiteit afhankelijk is van bestellingen door andere bedrijfstakken komt bijvoorbeeld niet tot uiting.

Om die reden wordt een tweede synthescijfer berekend: de som van 1/ de *eigen werkgelegenheid niet afhankelijk van bestellingen door andere bedrijfstakken* en 2/ *het eerste niveau van indirecte werkgelegenheid bij toeleverende bedrijfstakken*.

In de figuur op de volgende pagina gaat het om de werkgelegenheidseffecten {1} + {2} + {4}.

Dit resultaat vormt *het gecumuleerde (directe en indirecte) werkgelegenheidseffect*⁹. Het betreft het werkgelegenheidseffect ontstaan door de economische activiteit van de onderzochte bedrijfstak, ook al gaat het niet alleen om werkgelegenheid actief in de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening.

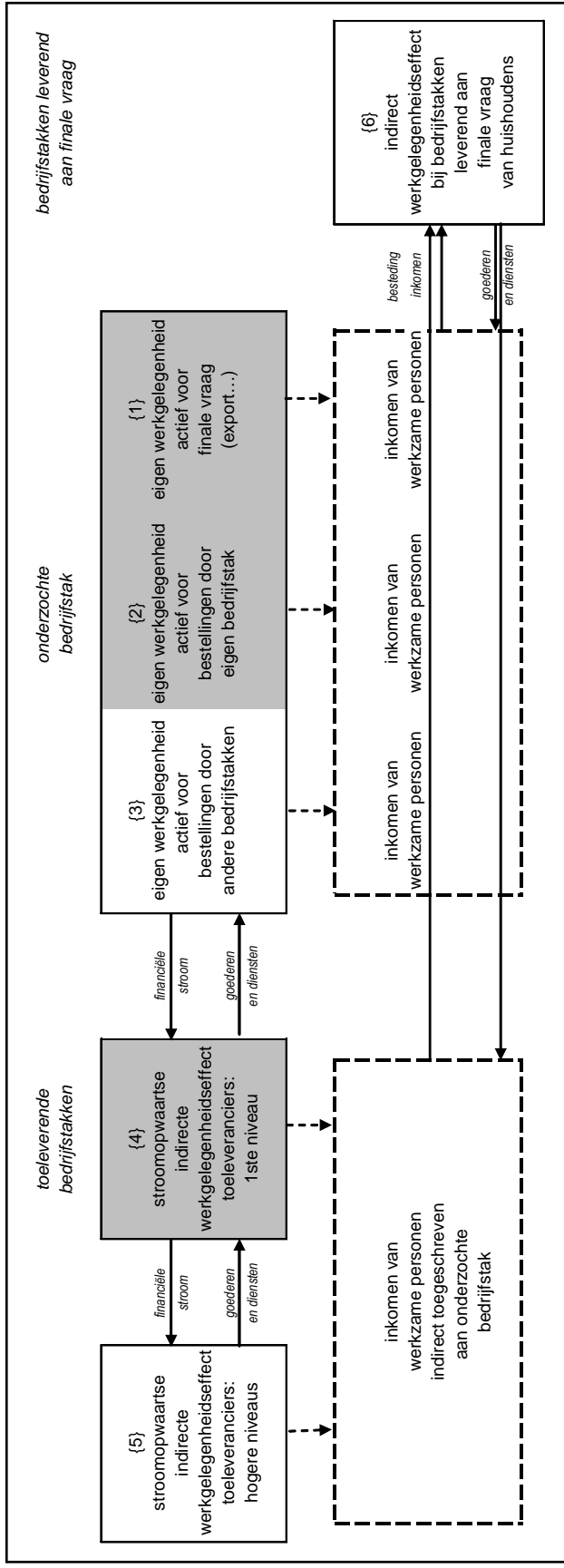
De som van gecumuleerde werkgelegenheidseffecten van alle Belgische bedrijfstakken levert een identiek eindtotaal op als de som van de directe werkgelegenheid per bedrijfstak, aangezien dubbeltellingen tussen directe en indirecte werkgelegenheid uitgesloten zijn.

14. Zie Eysackers (2005a) voor de berekeningswijze.

Alle berekeningen zijn gebaseerd op de *Belgische Nationale Rekeningen*. Dit impliceert dat alle resultaten zich bevinden op *Belgisch niveau*. Het is niet mogelijk om gelijkaardige analyses op gewestelijk niveau of op subbedrijfstakniveau uit te voeren.

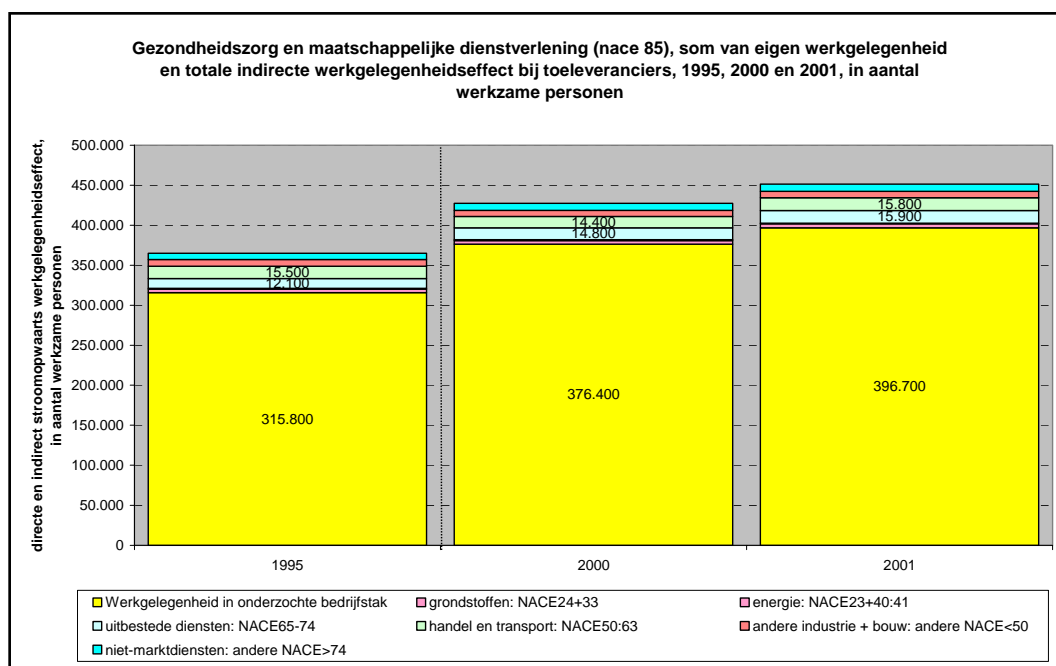
⁹ Zie ook Cornille & Robert (2005).

Overzicht¹⁰ van de directe ({1}, {2} en {3}) en indirecte ({4}, {5} en {6}) werkgelegenheidseffecten.
Het gecumuleerde (directe en indirecte) werkgelegenheidseffect wordt gevormd door de onderdelen {1}, {2} en {4}.

¹⁰ Het 2de niveau betreft toeleveranciers van toeleveranciers aan de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, het 3de niveau toeleveranciers van toeleveranciers van toeleveranciers aan de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, enzovoort.

Figuur 6: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, eigen werkgelegenheid en alle niveaus van indirecte werkgelegenheid bij toeleveranciers, opgedeeld naar aard van de toelevering, in aantal werkzame personen

2. Indirect werkgelegenheidseffect bij binnenlandse toeleveranciers

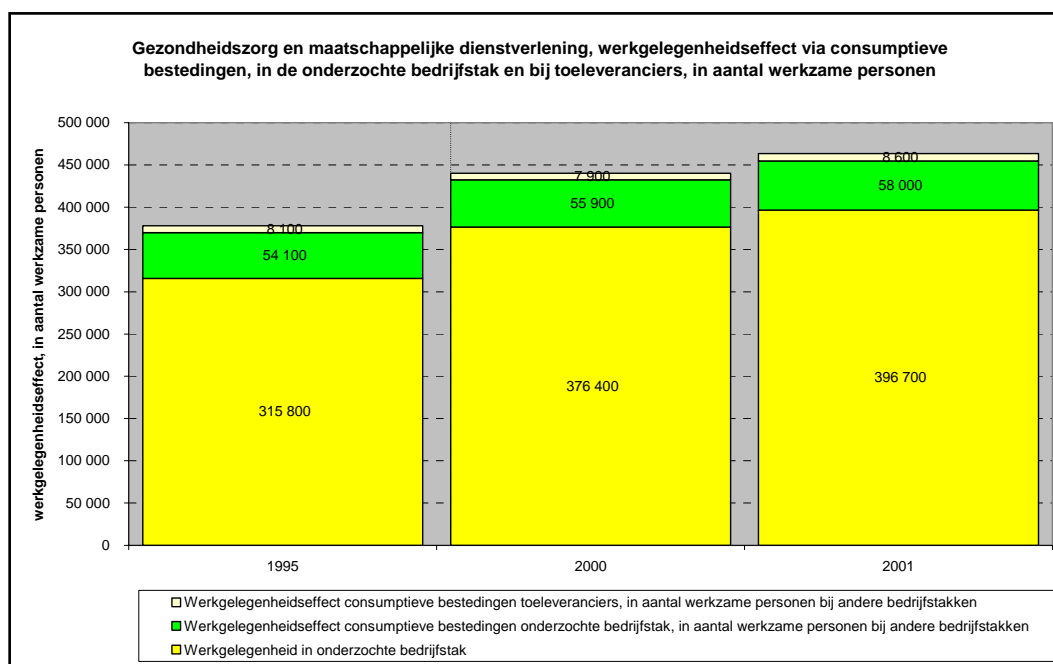
15. Figuur 6 verduidelijkt het *gehele indirecte werkgelegenheidseffect bij toeleveranciers* (alle niveaus van toelevering, dus de som van {4} en {5} in de figuur op de vorige pagina)¹¹. De toeleverende bedrijfstakken zijn in deze en volgende figuren in enkele samenhangende groepen ingedeeld waarvan enkel de afkorting weergegeven is. De samenstelling van elke groep bevindt zich in de verklarende tabel op pagina 23.

16. Het *stroomopwaartse werkgelegenheidseffect* stijgt van 49.000 indirect werkzame personen in 1995 naar 54.000 personen in 2001. Een duidelijke reële groei wordt geregistreerd bij de marktdiensten (financiële en zakelijke dienstverlening).

¹¹ Detailgegevens bevinden zich in Tabel 5 (eerste niveau van toelevering) en Tabel 5 (alle niveaus van toelevering) in bijlage.

Toch blijft de indirecte werkgelegenheid bij toeleveranciers bescheiden in vergelijking met de eigen directe werkgelegenheid.

Figuur 7: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, eigen werkgelegenheid en indirect werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen, in aantal werkzame personen actief bij andere bedrijfstakken

3. Indirect werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen van inkomen verdiend of ontstaan in de onderzochte bedrijfstak

17. Het *indirecte werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen* vertaalt het inkomen (direct of indirect) verdiend in de bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening in werkgelegenheidstermen. Het betreft opnieuw enkel *personen werkzaam bij andere bedrijfstakken*.

Figuur 7 geeft de belangrijkste resultaten¹².

18. Het indirecte werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening evolueert in de onderzochte periode van 62.000 naar 57.000 indirect werkzame personen. De grote toename van de eigen werkgele-

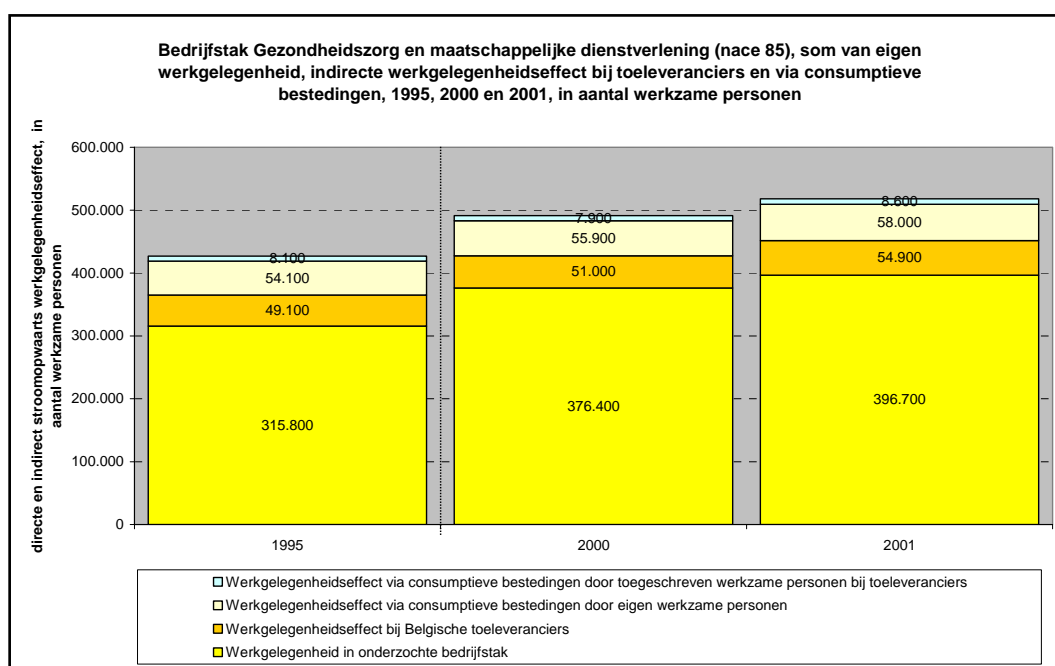
¹² De berekening is samengevat in Tabel 7 in bijlage.

genheid vertaalt zich uiteraard in gestegen consumptieve bestedingen van huishoudens, die op hun beurt een groter indirect werkgelegenheidseffect creëren.

Om dubbeltellingen te vermijden is de eigen werkgelegenheid actief voor de finale vraag van huishoudens uit het indirecte effect gefilterd. De indirecte werkgelegenheid wordt dus enkel bij andere bedrijfstakken gevonden.

Figuur 8: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, eigen werkgelegenheid en indirect werkgelegenheidseffect bij toeleveranciers en via consumptieve bestedingen, in aantal werkzame personen

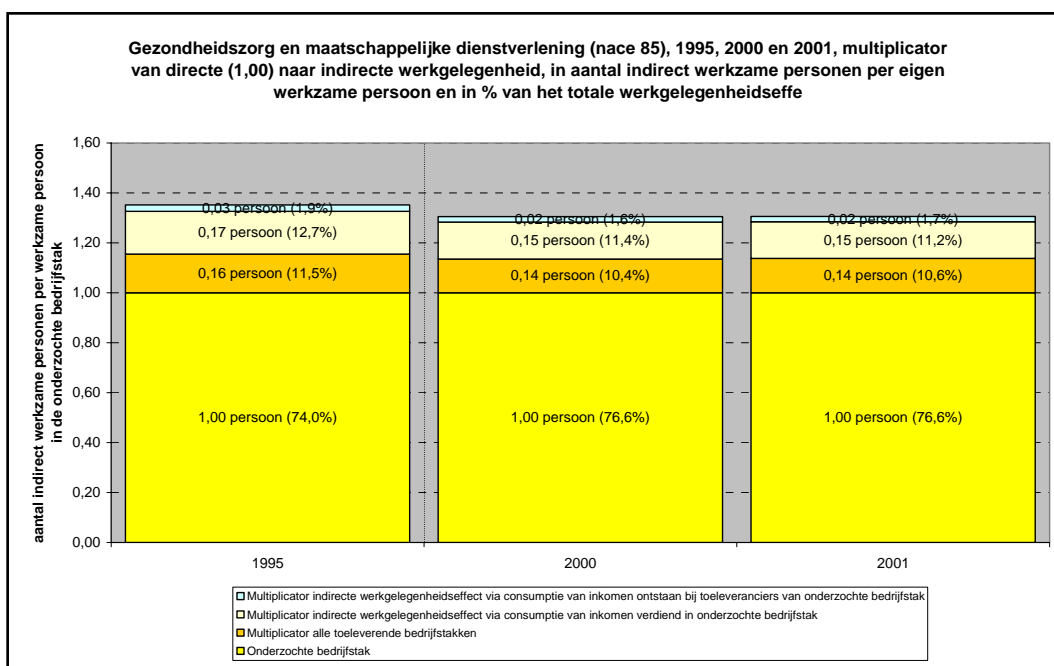
4. Totale (directe en indirecte) werkgelegenheidseffect

19. Het *totale werkgelegenheidseffect* van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening - de som van de eigen werkgelegenheid en beide indirecte werkgelegenheidseffecten uit de vorige paragrafen - evolueert tussen 1995 en 2001 van 427.000 naar 518.000 werkzame personen. Zie Figuur 8.

Een stijging doet zich bij alle componenten voor, maar de grootste stijging wordt bij de eigen werkgelegenheid geregistreerd.

Deze cijfers impliceren dat bijna één op de acht in België werkzame persoon direct of indirect een band heeft met de bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening.

Figuur 9: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, multiplicator van directe (1,00) naar indirecte werkgelegenheid, in aantal indirect werkzame personen per direct werkzame persoon en in % van het jaarlijkse werkgelegenheidseffect

5. Multiplicator van directe naar indirecte werkgelegenheid

20. Een *multiplicator van directe naar indirecte werkgelegenheid* geeft de *verhouding tussen directe en indirecte werkgelegenheid* aan. Het wordt uitgedrukt in aantal indirect werkzame personen voor elke eigen directe werkzame persoon.

Figuur 9 geeft de multiplicator voor de verschillende vormen van indirecte werkgelegenheid¹³.

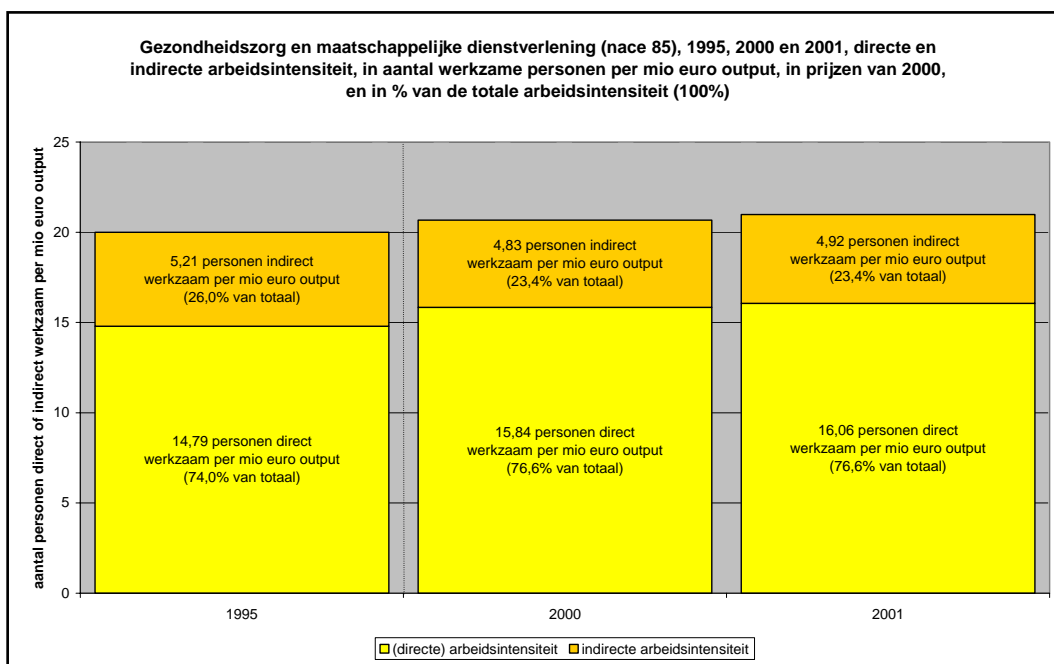
21. Voor elke persoon actief in de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening zijn in 1995 een 0,36 personen indirect werkzaam dankzij bestellingen en inkomen gegenereerd door of via de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening. In 2001 daalt deze variabele naar 0,31 indirect werkzame personen.

¹³ Detailgegevens bevinden zich in Tabel 9 in bijlage.

De oorzaak is dat de eigen werkgelegenheid in sterkere mate toeneemt dan de indirecte werkgelegenheid.

Degelijke evolutie is in de recente Belgische economie uitzonderlijk, en komt enkel voor bij dienstenbedrijfstakingen waarin de overheid een belangrijke rol speelt.

Figuur 10: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, directe en indirecte arbeidsintensiteit, in aantal werkzame personen per mio euro output (prijzen van 2000) en in % van de totale arbeidsintensiteit

6. Directe en indirecte arbeidsintensiteit

22. Aan de hand van de berekende indirecte werkgelegenheid kan de *arbeidsintensiteit* van een bedrijfstak in meer brede zin geduid worden.

Met *directe arbeidsintensiteit* bedoelen we de arbeidsintensiteit van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening zoals besproken in hoofdstuk 1.4. Met *indirecte arbeidsintensiteit* bedoelen we de werkgelegenheid indirect ontstaan per miljoen euro output in de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening.

Figuur 10 geeft de som van directe en indirecte arbeidsintensiteit tussen 1995 en 2001¹⁴.

¹⁴ Zie Tabel 10 in bijlage voor de gedetailleerde gegevens.

23. De *indirecte arbeidsintensiteit daalt in de onderzochte periode licht*, van 5,2 personen (1995) naar 4,9 indirect werkzame personen per mio euro output in 2001 (telkens in prijzen van 2000).

In totaal worden in 1995 ongeveer 20,0 personen direct of indirect tewerkgesteld per miljoen euro output. In 2001 stijgt deze som tot ongeveer 21,0 personen, voornamelijk door de stijging van de directe arbeidsintensiteit en dus van de eigen werkgelegenheid.

Hiermee behoort de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening tot de meer arbeidsintensieve Belgische bedrijfstakken.

7. Gecumuleerd (direct en indirect) tewerkstellingseffect

24. Tussen 1995 en 2001 levert de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening slechts ongeveer 2% van haar output (afzetmarkt) aan andere Belgische bedrijfstakken. Het intermediaire verbruik binnen de eigen bedrijfstak is hierin niet opgenomen. Zie Figuur 3 op pagina 9.

Dit aandeel van het eigen werkgelegenheidseffect kan potentieel als indirecte werkgelegenheid aan andere binnenlandse bedrijfstakken toegeschreven worden, aangezien deze werkgelegenheid afhankelijk is van bestellingen door deze bedrijfstakken.

Het *gecumuleerde werkgelegenheidseffect* bestaat uit 1/ de eigen werkgelegenheid actief voor leveringen aan de finale vraag en het intermediaire verbruik binnen de eigen bedrijfstak en 2/ het eerste niveau van indirecte werkgelegenheid bij toeleveranciers. Zie de inleiding van dit hoofdstuk voor een verduidelijking.

Figuur 11 geeft het gecumuleerde tewerkstellingseffect van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening tussen 1995 en 2001¹⁵.

25. Het *gecumuleerde werkgelegenheidseffect* van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening evolueert van 341.000 (1995) naar 421.000 personen (2001).

Deze stijging vindt in hoge mate plaats bij het directe (en niet het indirecte) effect.

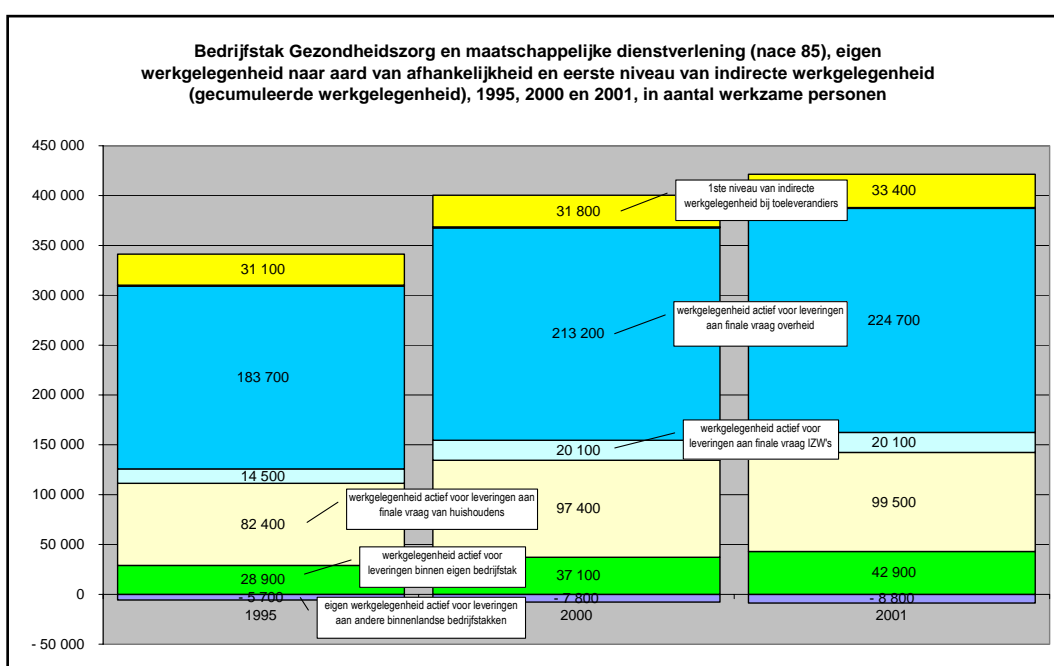
Uit deze cijfers blijkt dat het intrinsieke belang van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening in de Belgische economie toeneemt. Tevens wordt duidelijk dat de groei van deze bedrijfstak niet zozeer tot stand komt dankzij bestellingen uit andere bedrijfstakken.

¹⁵ Detailgegevens bevinden zich in Tabel 8 in bijlage.

De economische dynamiek van de bedrijfstak wordt vooral gekenmerkt door bestellingen vanuit de finale vraag, in het bijzonder de overheid (inkomsten via sociale zekerheid) en de huishoudens.

Vooraf het aandeel van de overheid neemt aan belang toe. Tussen 1995 en 2001 groeien de inkomsten afkomstig vanuit de sociale zekerheid immers aanzienlijk, en vertalen zich in ongeveer 41.000 bijkomende werkzame personen.

Figuur 11: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, gecumuleerde (directe en indirecte) werkgelegenheidseffect, in aantal werkzame personen en in % van de eigen werkgelegenheid

26. Hiermee is de bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening één van de weinig dienstenbedrijfstakken waar het *gecumuleerde werkgelegenheidseffect groter is dan de eigen werkgelegenheid*.

De evolutie van de bedrijfstak wordt immers relatief weinig beïnvloed door de algemene economische gang van zaken, maar eerder door ontwikkelingen binnen de uitgaven van huishoudens en de overheid (sociale zekerheid).

Hoofdstuk 3

Conclusie

27. Het *totale directe en indirecte werkgelegenheidseffect* van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening evolueert tussen 1995 en 2001 van 427.000 naar 518.000 werkzame personen, wat een meer dan significante stijging is.

Vooraf de directe werkgelegenheid neemt toe, al wordt ook bij de indirecte werkgelegenheid een stijging genoteerd. Dit is eerder uitzonderlijk is in de recente Belgische economie.

Dit betekent dat bijna één op de acht in België werkzame persoon direct of indirect een band heeft met de bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening.

Ook de *arbeidsintensiteit van de bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening* stijgt tussen 1995 en 2001 licht.

Wordt ook de indirecte werkgelegenheid opgenomen dan vertegenwoordigt de som van directe en indirecte arbeidsintensiteit 20,0 personen in 1995 en 21,0 werkzame personen in 2001.

28. Het *gecumuleerde werkgelegenheidseffect* bestaat uit de eigen werkgelegenheid niet actief voor bestellingen door andere binnenlandse bedrijfstakken en het eerste niveau van indirecte werkgelegenheid bij toeleveranciers. Het betreft zowel werkgelegenheid in de eigen bedrijfstak als bij toeleverende bedrijfstakken, en geeft het "netto" werkgelegenheidseffect aan dat door de economische activiteit van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening tot stand komt.

Het *gecumuleerde werkgelegenheidseffect* van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening stijgt van 341.000 (1995) naar 421.000 personen (2001).

De onderzochte bedrijfstak is één van de weinige bedrijfstakken in de Belgische economie waar het *gecumuleerde werkgelegenheidseffect* stijgt dankzij de toename van de eigen directe werkgelegenheid.

De evolutie van de bedrijfstak wordt immers relatief weinig beïnvloed door de algemene economische gang van zaken, maar eerder door ontwikkelingen binnen de uitgaven van huishoudens en de overheid (sociale zekerheid) bestemd voor medische dienstverlening.

Hoofdstuk 4

Bijlage A: gedetailleerde tabellen

29. De toeleverende bedrijfstakken worden in volgende categorieën samengevat.

Indeling van toeleverende bedrijfstakken

grondstoffen: NACE24+33	Chemie; medische instrumenten
energie: NACE23+40:41	Aardolieaffinaderijen; elektriciteitsbedrijven en waterbedrijven
uitbestede diensten: NACE65-74	Banken en verzekeringen inclusief ondersteunende diensten; software, O&O en zakelijke dienstverlening inclusief interim-arbeid
handel en transport: NACE50:63	Klein- en groothandel, horeca, vervoer over water en luchtvaart; vervoersondersteunende diensten
andere industrie + bouw: andere NACE<50	Andere industriële bedrijfstakken
niet-marktdiensten: andere NACE>74	Andere dienstenbedrijfstakken vanaf NACE75 (overheid)

Tabel 2 geeft de belangrijkste macro-economische kenmerken van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening uitgedrukt in lopende prijzen.
zen.

Tabel 2: Belangrijkste kenmerken van de Belgische gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995 tot 2003, in miljoen euro (lopende prijzen) en aantal werkzame personen (bron: Nationale Rekeningen¹⁶)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
output	18.349,5	19.271,7	19.757,2	20.500,7	22.022,2	23.762,2	25.271,1	26.799,9	28.515,5
intermediair verbruik	6.551,0	7.091,5	7.314,8	7.575,7	7.822,5	8.839,2	9.569,6	10.079,7	10.755,7
intermediair verbruik binnenlands	5.618	0	0	0	0	7.261	7.852	0	0
intermediair verbruik buitenland	933	0	0	0	0	1.578	1.718	0	0
bruto toegevoegde waarde	11.798,5	12.180,2	12.442,4	12.925,0	14.199,7	14.923,0	15.701,5	16.720,2	17.759,8
beloning van werknemers	7.808,6	8.145,1	8.620,5	8.984,6	9.583,9	10.226,1	11.130,1	12.003,4	12.495,2
netto exploitatieoverschot en gemengd inkomen van zelfstandigen	3.211,7	3.219,4	2.965,5	3.105,6	3.817,2	3.883,3	3.877,2	4.018,6	4.543,1
verbruik van vaste activa (aanschrijvingen)	871,6	941,5	989,0	1.028,1	1.084,9	1.133,6	1.134,0	1.140,9	1.222,0
werkzame personen	315.806	324.252	337.508	347.504	361.715	376.435	396.695	403.986	415.900
werknemers	272.621	279.109	289.653	297.866	311.008	325.930	346.369	353.831	
zelfstandigen	43.185	45.143	47.855	49.638	50.707	50.505	50.326	50.155	

¹⁶ Gegevens gedownload van Belgostat in juli 2005. De gegevens voor 2003 zijn geschat volgens voorlopige methodes en kunnen nog (licht) wijzigen.

Tabel 3: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, overzicht van directe en indirecte werkgelegenheid, in aantal werkzame personen

	1995			2000			2001			
	aantal	% kolom	% rij	aantal	% kolom	% rij	aantal	% kolom	% rij	multipliator
Werkgelegenheid in onderzoek- te bedrijfstak	315.800	73,9%	100,0%	376.400	76,6%	119,2%	396.700	76,6%	125,6%	1,00
Werkgelegenheidseffect bij Belgische toeleveranciers	49.100	11,5%	100,0%	51.000	10,4%	103,9%	54.900	10,6%	111,8%	0,14
Werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen door eigen werkzame personen	54.100	12,7%	100,0%	55.900	11,4%	103,3%	58.000	11,2%	107,2%	0,15
Werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen door toegeschreven werkzame per- sonen bij toeleveranciers	8.100	1,9%	100,0%	7.900	1,6%	97,5%	8.600	1,7%	106,2%	0,02
Totaal indirecte werkgelegen- heid	111.300	26,1%	100,0%	114.800	23,4%	103,1%	121.500	23,4%	109,2%	0,31
Totaal directe en indirecte werkgelegenheid	427.100	100,0%	100,0%	491.200	100,0%	115,0%	518.200	100,0%	121,3%	1,31

Tabel 4: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, eigen werkgelegenheid en eerste niveau van indirecte werkgelegenheidseffect bij toeleveranciers en via consumptieve bestedingen, in aantal werkzame personen

	1995	2000	2001
Werkgelegenheid in onderzochte bedrijfstak	315.800	376.400	396.700
Indirecte werkgelegenheidseffect bij toeleveranciers			
grondstoffen: NACE24+33	3.300	3.500	3.800
energie: NACE23+40:41	700	700	700
uitbestede diensten: NACE65-74	6.000	7.600	8.000
handel en transport: NACE50:63	10.600	9.100	9.700
andere industrie + bouw: andere NACE<50	3.900	3.500	3.400
niet-marktdiensten: andere NACE>74	6.500	7.500	7.900
Totaal	31.000	31.900	33.500
Indirecte werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen			
via consumptieve bestedingen bij toeleveranciers (alle niveaus)	5.000	5.200	5.500
via consumptieve bestedingen in onderzochte bedrijfstak (alle niveaus)	33.500	36.400	37.200
Totaal	38.500	41.600	42.700
Som van directe en 1ste niveau van indirecte werkgelegenheid	385.300	449.900	472.900

Het eerste niveau van indirecte werkgelegenheidseffect bij toeleveranciers betreft de bedrijfstakken die direct aan de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening leveren.

Bij het consumptie-effect betreft het bedrijfstakken die direct aan de finale vraag van huishoudens leveren. Zie Tabel 7 op pagina 29 voor de concrete berekening.

Tabel 5: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, som van directe en indirecte werkgelegenheidseffect (alle niveaus) bij toeleveranciers en via consumptieve bestedingen, in aantal werkzame personen

	1995	2000	2001
Werkgelegenheid in onderzochte bedrijfstak	315.800	376.400	396.700
Indirect werkgelegenheidseffect bij toeleveranciers			
grondstoffen: NACE24+33	4.400	4.400	4.900
energie: NACE23+40:41	1.000	1.000	1.000
uitbestede diensten: NACE65-74	12.100	14.800	15.900
handel en transport: NACE50:63	15.500	14.400	15.800
andere industrie + bouw: andere NACE<50	8.400	7.700	8.100
niet-marktdiensten: andere NACE>74	7.700	8.700	9.200
Totaal	49.100	51.000	54.900
Indirect werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen			
via consumptieve bestedingen bij toeleveranciers (alle niveaus)	8.100	7.900	8.600
via consumptieve bestedingen in onderzochte bedrijfstak (alle niveaus)	54.100	55.900	58.000
Totaal	62.200	63.800	66.600
Som van directe en 1ste niveau van indirecte werkgelegenheid	427.100	491.200	518.200

Tabel 5 geeft het totale indirecte werkgelegenheidseffect, dus de som van het eerste en alle hogere niveaus van toelevering inclusief de leveringen aan de finale vraag van huishoudens.

Tabel 6: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, (directe) arbeidsintensiteit van de onderzochte bedrijfstak en van toeleverende bedrijfstakken naar aard van de toelevering, in aantal werkzame personen per miljoen euro output, output in prijzen van 2000

	1995	2000	2001
onderzochte bedrijfstak	14,79	15,84	16,06
grondstoffen: NACE24+33	3,40	3,06	3,08
energie: NACE23+40:41	2,42	1,70	1,77
uitbestede diensten: NACE65-74	9,13	8,23	7,73
handel en transport: NACE50:63	9,53	8,24	8,13
andere industrie + bouw: andere NACE<50	6,93	7,00	7,27
niet-marktdiensten: andere NACE>74	20,35	22,96	22,71

De arbeidsintensiteit van een bedrijfstak geeft het aantal werkzame personen per miljoen euro output. De output is uitgedrukt in prijzen van 2000 om een correcte vergelijking mogelijk te maken.

Tabel 7: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, berekening van het werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen, in euro (lopende prijzen en prijzen van 2000) en aantal werkzame personen

	1995	2000	2001	
consumptieve bestedingen S14, in mio €, in lopende prijzen	79.161 €	93.766 €	96.716 €	1
consumptieve bestedingen S14, in mio €, in prijzen van 2000	81.936 €	93.766 €	96.340 €	2
werkgelegenheidseffect door consumptieve bestedingen S14, eerste niveau, in werkzame personen	759.093	798.263	795.586	3
werkgelegenheidseffect door consumptieve bestedingen S14, 2 ^{de} en hogere niveaus, in werkzame personen	429.912	391.079	410.169	4
werkgelegenheidseffect door consumptieve bestedingen S14, alle niveaus, in werkzame personen	1.189.005	1.189.342	1.205.754	5
arbeidsintensiteit consumptieve bestedingen, in lopende prijzen	15,02	12,68	12,47	6
arbeidsintensiteit consumptieve bestedingen, in prijzen van 2000	14,51	12,68	12,52	7
aandeel inkomen ontstaan in onderzochte bedrijfstak / totale primaire inkomen S14	80,24%	81,52%	81,43%	8
aandeel netto beschikbaar inkomen / primair inkomen	80,37%	78,69%	78,71%	9
aandeel consumptieve uitgaven / totale uitgaven	62,90%	62,68%	61,56%	10
aandeel consumptieve uitgaven / primaire inkomen	40,56%	40,21%	39,46%	11
inkomen S14 (werknemers en zelfstandigen) ontstaan in onderzochte bedrijfstak, in mio €, in lopende prijzen	9.667 €	12.125 €	13.092 €	12
inkomen S14 afkomstig uit onderzochte bedrijfstak, in mio €, in prijzen van 2000	11.401 €	12.125 €	12.794 €	13
inkomen S14 afkomstig uit onderzochte bedrijfstak besteed aan consumptieve uitgaven, in mio €, in lopende prijzen	3.921 €	4.875 €	5.166 €	14
inkomen S14 afkomstig uit onderzochte bedrijfstak besteed aan consumptieve uitgaven, in mio €, in prijzen van 2000	4.625 €	4.875 €	5.048 €	15
werkgelegenheidseffect consumptieve bestedingen, in aantal werkzame personen	58.824	61.837	64.399	16
aandeel andere bedrijfstakken in werkgelegenheidseffect consumptieve bestedingen S14, in %	91,92%	90,32%	90,07%	17
werkgelegenheidseffect consumptieve bestedingen, in aantal werkzame personen bij andere bedrijfstakken	54.070	55.852	58.007	18

inkomen S14 (werknemers en zelfstandigen) ontstaan bij toeleveranciers van onderzochte bedrijfstak, in mio € in lopende prijzen	1.445 €	1.724 €	1.930 €	19
inkomen S14 ontstaan bij toeleveranciers onderzochte bedrijfstak, in mio €, in prijzen van 2000	1.705 €	1.724 €	1.886 €	20
inkomen S14 ontstaan bij toeleveranciers onderzochte bedrijfstak besteed aan consumptieve uitgaven, in mio €, in lopende prijzen	586 €	693 €	762 €	21
inkomen S14 ontstaan bij toeleveranciers onderzochte bedrijfstak besteed aan consumptieve uitgaven, in mio €, in prijzen van 2000	692 €	693 €	744 €	22
werkgelegenheidseffect consumptieve bestedingen toeleveranciers, in aantal werkzame personen	8.796	8.793	9.496	23
aandeel andere bedrijfstakken in werkgelegenheidseffect consumptieve bestedingen S14, in %	91,92%	90,32%	90,07%	24
werkgelegenheidseffect consumptieve bestedingen toeleveranciers, in aantal werkzame personen bij andere bedrijfstakken	8.085	7.942	8.553	25
totaal inkomen S14 (werknemers en zelfstandigen) onderzochte bedrijfstak direct en indirect, in mio €, in lopende prijzen	11.112 €	13.849 €	15.023 €	26
totaal inkomen S14 onderzochte bedrijfstak direct en indirect, in mio €, in prijzen van 2000	13.106 €	13.849 €	14.680 €	27
totaal inkomen S14 direct en indirect besteed aan consumptieve uitgaven, in mio €, in lopende prijzen	4.508 €	5.568 €	5.927 €	28
totaal inkomen S14 direct en indirect besteed aan consumptieve uitgaven, in mio €, in prijzen van 2000	5.316 €	5.568 €	5.792 €	29
totaal werkgelegenheidseffect consumptieve bestedingen direct en indirect, in aantal werkzame personen	67.620	70.630	73.895	30
totaal werkgelegenheidseffect consumptieve bestedingen direct en indirect, in aantal werkzame personen bij andere bedrijfstakken	62.155	63.794	66.560	31

De berekening van het indirecte werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen verloopt in verschillende stappen:

- Het indirecte werkgelegenheidseffect en de arbeidsintensiteit voor alle consumptieve bestedingen van huishoudens worden in rijen 1 tot 7 berekend.
- Rijen 8 tot 11 gaan na welk aandeel van het inkomen van huishoudens ontstaat in de onderzochte bedrijfstak aan consumptie besteedt wordt.
- Rijen 12 tot 18 berekenen het inkomen van huishoudens ontstaat in de onderzochte bedrijfstak en vertalen het aan de hand van de arbeidsintensiteit van de finale vraag van huishoudens in het indirecte werkgelegenheidseffect.
- De analoge bewerking voor de toeleveranciers wordt in rijen 19 tot 25 ontwikkeld. Het geheel wordt in rijen 26 tot 31 samengevat.

Tabel 8: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, totale (directe en indirecte) werkgelegenheidseffect en gecumuleerde werkgelegenheidseffect, in aantal werkzame personen

	1995	2000	2001
Werkgelegenheid in onderzochte bedrijfstak	315.800	376.400	396.700
Werkgelegenheidseffect bij Belgische toeleveranciers	49.100	51.000	54.900
Werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen door eigen werkzame personen	54.100	55.900	58.000
Werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen door toegeschreven werkzame personen bij toeleveranciers	8.100	7.900	8.600
Totaal direct en indirect werkgelegenheidseffect	427.100	491.200	518.200
Aandeel leveringen aan andere binnenlandse bedrijfstakken / output (afzetmarkt)	1,80%	2,08%	2,21%
Gecumuleerd werkgelegenheidseffect			
Eigen werkgelegenheidseffect actief voor finaal verbruik (export...)	281.200	331.500	345.000
Eigen werkgelegenheid actief voor bestellingen binnen eigen bedrijfstak	28.900	37.100	42.900
Kern binnen eigen werkgelegenheid	310.100	368.600	387.900
Indirect werkgelegenheidseffect bij toeleveranciers, niveau 1	31.100	31.800	33.400
Gecumuleerd (direct en indirect) werkgelegenheidseffect	341.200	400.400	421.400

Het gecumuleerde (directe en indirecte) werkgelegenheidseffect betreft het gedeelte van het totale werkgelegenheidseffect dat bij analyses van indirecte werkgelegenheid nooit aan andere bedrijfstakken wordt toegeschreven.

Tabel 9: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, multiplier direct naar indirect werkgelegenheidseffect opgesplitst naar aard van indirecte werkgelegenheid, in aantal indirecte werkzame personen per eigen (direct) werkzame persoon

	1995	2000	2001
Onderzochte bedrijfstak	1,00	1,00	1,00
grondstoffen: NACE24+33	0,01	0,01	0,01
energie: NACE23+40:41	0,00	0,00	0,00
uitbestede diensten: NACE65-74	0,04	0,04	0,04
handel en transport: NACE50:63	0,05	0,04	0,04
andere industrie + bouw: andere NACE<50	0,03	0,02	0,02
niet-marktdiensten: andere NACE>74	0,02	0,02	0,02
Multiplier indirecte werkgelegenheid bij alle toeleverende bedrijfstakken	0,16	0,14	0,14
Multiplier indirecte werkgelegenheidseffect via consumptie van inkomen verdiend in onderzochte bedrijfstak	0,17	0,15	0,15
Multiplier indirecte werkgelegenheidseffect via consumptie van inkomen ontstaan bij toeleveranciers van onderzochte bedrijfstak	0,03	0,02	0,02
Multiplier indirecte werkgelegenheid via consumptieve bestedingen	0,20	0,17	0,17
Som: multiplier van direct naar (alle vormen van) indirect werkgelegenheidseffect	1,35	1,30	1,31

Tabel 10: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, directe en indirecte arbeidsintensiteit, in aantal werkzame personen per mio euro output

	1995		2000		2001	
	waarde	% kolom	waarde	% kolom	waarde	% kolom
(directe) arbeidsintensiteit	14,79	74,0%	15,84	76,6%	16,06	76,6%
indirecte arbeidsintensiteit	5,21	26,0%	4,83	23,4%	4,92	23,4%
som directe en indirecte arbeidsintensiteit	20,00	100,0%	20,67	100,0%	20,98	100,0%
		% rij		% rij		% rij
		100,0%		107,1%		108,6%
		100,0%		92,8%		94,4%
		100,0%		103,4%		104,9%

Tabel 11: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, aard van afhankelijkheid van eigen werkgelegenheid, in aantal werkzame personen, en evolutie ten opzichte van 1995

Eigen werkgelegenheid actief voor...	Aard van afhankelijkheid van eigen werkgelegenheid op basis van leveringen door onderzochte bedrijfstak (afzetmarkt)			Aard van afhankelijkheid van eigen werkgelegenheid, in % ten opzichte van 1995		
	1995	2000	2001	1995	2000	2001
Leveringen binnen eigen bedrijfstak	28 900	37 100	42 900	100%	128%	148%
Leveringen aan andere binnenlandse bedrijfstakken	5 700	7 800	8 800	100%	137%	154%
Finale vraag: consumptie-uitgaven huishoudens	82 400	97 400	99 500	100%	118%	121%
Finale vraag: consumptie-uitgaven IZW's	14 500	20 100	20 100	100%	139%	139%
Finale vraag: consumptie-uitgaven overheid	183 700	213 200	224 700	100%	116%	122%
Bruto kapitaalvorming + voorraadwijzigingen	100	200	200	100%	200%	200%
Export intra EU (fob)	300	400	300	100%	133%	100%
Export extra EU (fob)	200	300	300	100%	150%	150%
Som eigen werkgelegenheid	315 800	376 400	396 700	100%	119%	126%

De eigen werkgelegenheid wordt in Tabel 11 opgesplitst op basis van de leveringen van de onderzochte bedrijfstak (afzetmarkt). In 1995 zijn dus 28.900 personen in de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening actief voor leveringen aan andere bedrijven binnen de eigen bedrijfstak.

In Tabel 12 op de volgende pagina worden de werkgelegenheidseffecten van de stroomopwaartse (bestellingen bij toeleveranciers) en stroomafwaartse leveringen (afzetmarkt) aan andere bedrijfstakken in detail opgesplitst.

Per jaar wordt in de linkse kolom het indirecte werkgelegenheidseffect van bestellingen door de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening bij haar binnenlandse toeleveranciers weergegeven. In 1995 zijn in de landbouw bijvoorbeeld 1.100 personen afhankelijk van deze bestellingen.

De tweede kolom geeft aan in welke mate de eigen werkgelegenheid afhankelijk is van bestellingen door de respectieve bedrijfstak. In totaal zijn 2.700 personen in de gezondheidszorg afhankelijk van bestellingen door de bedrijfstak landbouw (in casu gaat het vooral om dierenartsen). De laatste kolom geeft het verschil tussen beide werkgelegenheidseffecten weer.

Tabel 12: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, 1ste niveau van indirecte werkgelegenheid per toelevende bedrijfstak (+) en eigen werkgelegenheid afhankelijk van leveringen aan andere bedrijfstakken (-), in aantal werkzame personen per bedrijfstak

Co de	INDUSTRIES (NACE)	1995			2000			2001		
		Aankopen onderzochte bedrijfstak = 1ste niveau van indirecte werkgelegenheid bij toeleveranciers (+)	Eigen werkgelegenheid actief voor bestellingen door andere bedrijfstakken (-)	Netto resultaat (+ en -)	Aankopen onderzochte bedrijfstak = 1ste niveau van indirecte werkgelegenheid bij toeleveranciers (+)	Eigen werkgelegenheid actief voor bestellingen door andere bedrijfstakken (-)	Netto resultaat (+ en -)	Aankopen onderzochte bedrijfstak = 1ste niveau van indirecte werkgelegenheid bij toeleveranciers (+)	Eigen werkgelegenheid actief voor bestellingen door andere bedrijfstakken (-)	Netto resultaat (+ en -)
01	Landbouw	1 100	- 2 700	- 1 600	1 400	- 3 300	- 1 900	1 400	- 3 400	- 2 100
02	Bosbouw									
05	Visserij									
10	Mijnbouw: steenkool									
11	Mijnbouw: aardolie en gas									
12	Mijnbouw: uranium en thorium									
13	Mijnbouw: metaal									
14	Mijnbouw: andere									
15	Voedingsmiddelen en dranken	1 300		1 300	1 500	- 100	1 400	1 900	- 200	1 700
16	Tabaksproducten									
17	Textiel	400		400	200		200	200		200

18	Kleding	100		100	100	100	100	100	100	100	100	100
19	Leder											
20	Houtindustrie											
21	Papier											
22	Uitgeverijen; reproductie van opgenomen	500		500	500	500	500	500	500	500	500	500
23	Raffinaderijen, nucleaire installaties	100		100	100	- 100	- 100	- 100	- 100	- 100	- 100	- 100
24	Chemie	1 900		1 900	1 900	1 900	1 900	1 600	1 800	1 800	1 800	1 600
25	Rubber en plastic	200		200	100	100	100	100	100	100	100	100
26	Overige niet-metaalhoudende minerale	100		100								
27	Metalen in primaire vorm	100		100	100	100	100	100	100	100	100	100
28	Producten van metaal exclusief machines en	100		100	100	100	100	100	100	100	100	100
29	Machinebouw	200		200	100	100	100	100	100	100	100	100
30	Kantoor machines en computers											
31	Elektrische machines en apparaten											
32	Audio-, video- en telecommunicatieapparatuur	100		100	100	100	100	100	100	100	100	100
33	Medische, precisie- en optische instrumenten	100		100	100	100	100	100	100	100	100	100
34	Automobielen	100		100								
35	Andere transportmiddelen											
36	Meubelbouw; andere nijverheid	200		200	100	100	100	100	100	100	100	100
37	Recycling											
40	Electriciteit, gas, stoom en warm water	400		400	400	400	400	400	400	400	400	400
41	Collectie, zuivering en distributie van water	200		200	200	200	200	200	200	200	200	200
45	Bouwnijverheid	700		700	600	- 500	- 500	100	600	600	- 500	100
50	Garages	300		300	300	- 100	- 100	300	400	400	- 100	300
51	Groothandel	3 200	- 500	2 700	2 900	- 300	- 300	2 600	3 100	3 100	- 300	2 800
52	Kleinhandel	2 000	- 100	1 900	1 400	- 100	- 100	1 300	1 500	1 500	- 100	1 400
55	Hotels en restaurants	3 100		3 100	2 800	- 100	- 100	2 700	2 900	2 900	- 100	2 800

Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening
indirecte werkgelegenheid

60	Vervoer te land	400							400	500	- 100	400	600	- 100	500
61	Vervoer over water														
62	Luchtvaart														
63	Vervoersondersteunende activiteiten										- 100			- 100	- 100
64	Post en telecommunicatie	1 500							1 500	1 100	- 100	1 000	1 200	- 200	1 000
65	Financiële instellingen									100		100	100		100
66	Verzekeringswezen en pensioenfondsen	200							200	300		300	300		300
67	Ondersteunende activiteiten voor financiële	100							100	100		100	100		100
70	Ontroerend goed									100		100	100		100
71	Verhuur van machines en werktuigen	100							100	100		100	100		100
72	Activiteiten i.v.m. computers	200							100	200	- 100	200	300	- 100	200
73	Onderzoek en ontwikkeling								- 600		- 300	- 200		- 300	- 300
74	Anderen zakelijke dienstverlening	5 400							5 400	6 600	- 100	6 500	6 900	- 200	6 700
75	Openbaar bestuur en defensie	300							- 800	400	- 1 500	- 1 100	400	- 1 800	- 1 400
80	Onderwijs	100							- 400	200	- 400	- 100	200	- 400	- 200
85	Gezondheidszorg en maatschappelijke	28 900							- 28 900	37 100	- 37 100		42 900	- 42 900	
90	Afvalwater- en afvalverzameling	100							100	100		100	100		100
91	Verenigingen	900							900	500		500	500		500
92	Cultuur, sport en recreatie														
93	Overige diensten	5 000							5 000	6 300	- 100	6 200	6 600	- 100	6 500
95	Particuliere huishoudens met werknemers														
	Som intermediair verbruik van / leveringen aan binnenlandse bedrijfsstakken	59 900							25 400	69 000	- 45 000	24 000	76 300	- 51 600	24 700
	IMV / leveringen binnen eigen bedrijfsstak	28 900							- 28 900	37 100	- 37 100		42 900	- 42 900	
	som binnenlands IMV / leveringen zonder eigen bedrijfsstak	31 100							25 400	31 800	- 7 800	24 000	33 400	- 8 800	24 700

Hoofdstuk 5

Bijlage B: betekenis en interpretatie van indirecte werkgelegenheidscijfers

1. Bedrijfstakgebonden analyse

Het begrip *indirecte werkgelegenheid van een bedrijfstak impliceert dat werkgelegenheid van andere bedrijfstakken aan de onderzochte bedrijfstak wordt toegeschreven*. Uiteraard “verhuist” deze werkgelegenheid niet van de toeleverende naar aankopende bedrijfstak. Het kan ook niet de bedoeling zijn dat die indruk gewekt wordt.

Een analyse van indirecte werkgelegenheid veronderstelt steeds een *perspectief of startpunt: de analyse vertrekt van de onderzochte bedrijfstak en maakt de andere bedrijfstakken analytisch “ondergeschikt” aan deze bedrijfstak*.

Dit impliceert: een *uitspraak over indirecte werkgelegenheid is per definitie bedrijfstakgebonden*.

Het begrip *“gecumuleerde werkgelegenheidseffect”* maakt de som van indirecte werkgelegenheid van verschillende bedrijfstakken consistent binnen de totale nationale werkgelegenheid. Dit geldt niet voor de som van de eigen en indirecte werkgelegenheidseffecten.

2. Macro-economisch analysekader

De analyse van indirecte werkgelegenheid vertrekt van *macro-economische gegevens*. Het resultaat wordt dus niet “geteld” of geregistreerd zoals bij arbeidsmarktstatistieken.

Dit impliceert dat resultaten niet zonder meer naar het micro-economische niveau (een bedrijf of een groep bedrijven) vertaald kunnen worden.

Een *bepaalde foutenmarge* in de eindresultaten mag niet uitgesloten worden. Het omzetten van financiële naar werkgelegenheidsgegevens gebeurt immers aan de hand van gemiddeldes per bedrijfstak.

Bijvoorbeeld: de gemiddelde arbeidsintensiteit van de chemie is niet per definitie gelijk aan de arbeidsintensiteit van chemische bedrijven leverend aan bijvoorbeeld de landbouw. Deze bedrijven kennen bijvoorbeeld een hogere dan gemiddelde arbeidsintensiteit. Dit verschil wordt niet geregistreerd in de Nationale Rekeningen, en dus ook niet opgenomen in de berekeningswijze van indirecte werkgelegenheid.

Deze afwijkingen spelen zowel in positieve als negatieve zin, en heffen elkaar voor de meerderheid van bedrijfstakken op. Dit impliceert wel dat het eindresultaat *niet* “mechanistisch” of in absolute zin mag geïnterpreteerd worden.

De cijfers over indirecte werkgelegenheid moeten dan ook “voor de komma” en niet “na de komma” gelezen worden, aangezien de *grootteorde* en niet het detail van belang is.

Indirecte werkgelegenheidscijfers in dit rapport worden dan ook afgerond tot op een 100-tal (dus: 2100 maar niet 2082 werkzame personen).

Aangenomen mag worden dat door deze afronding de mogelijke foutenmarge in hoge mate weggewerkt is.

3. Statische analyse

De analyse van indirecte werkgelegenheid is een *statische momentopname*, wat onvermijdelijk is in een analyse gebaseerd op *macro-economische gegevens*.

In wezen wordt een “foto” van de economische interactie tussen bedrijfstakken op een bepaald moment vertaald in werkgelegenheidstermen. De beperkingen van de “foto” zijn uiteraard ook de beperkingen van het afgeleide resultaat.

Met substitutie-effecten of andere dynamische elementen wordt per definitie geen rekening gehouden.

4. Geloofwaardigheid van cijfers over indirecte werkgelegenheid

We benadrukken tenslotte dat de *geloofwaardigheid van indirecte werkgelegenheidscijfers* in dit rapport en bij de berekeningswijze van groot belang is.

Deze geloofwaardigheid wordt gegarandeerd door volgende elementen: 1/ er worden *geen ad hoc basisgegevens* gehanteerd maar steeds cijfers uit de Nationale Rekeningen (dus consistent met de kerngegevens in de Belgische economie), 2/ de berekening gebeurt *niet “op maat” van deze of gene bedrijfstak* en wordt op een groot aantal bedrijfstakken toegepast, 3/ dubbel-tellingen worden ook voor de gehele Belgische economie vermeden via het begrip *gecumuleerde werkgelegenheidseffect*.

Tenslotte is een *correcte (en geen eenzijdige of ongenueanceerde) interpretatie* van de resultaten evident in elke macro-economische analyse.

Referentielijst

Avonds, Luc (2005) *Een vergelijkende analyse van de Input-Output tabellen van 1995 en 2000*. Brussel, Planbureau, working paper 4-05.

Coppens, François (2005) *Indirect effects. A formal definition and degrees of dependency as an alternative to technical coefficients*. Brussels, National Bank of Belgium, working paper 67, april 2005

Cornille, D.; Robert, B. (2005) *Sectorale interdependenties en kostenstructuur van de Belgische economie: een toepassing van de input-outputtabellen*. Brussel, Nationale Bank van België, Economisch Tijdschrift 2005-II (3 juni 2005)

Eysackers, Erwin (2005a) *Indirecte werkgelegenheid. Overzicht van de berekeningswijze en analysemogelijkheden*. Brussel, SERV / STV-Innovatie & Arbeid

Eysackers Erwin (2005b) *De indirecte werkgelegenheid van veertien Belgische bedrijfstakken: analysekader en eerste resultaten*. In: SERV (2005) *Sociaal-Economisch Rapport Vlaanderen 2005*, Gent, Academia Press

Instituut voor de Nationale Rekeningen (2004) *Input-output-tabellen van België voor 2000*. Brussel, Planbureau

Instituut voor de Nationale Rekeningen (2005a) *Nationale Rekeningen 2003*. Brussel, Nationale Bank van België.

Instituut voor de Nationale Rekeningen (2005b) *Aanbod- en gebruikstabellen 2000 en 2001*. Brussel, Nationale Bank van België.

Lijst met tabellen en figuren

Tabel 1: kenmerken van de bedrijfstak gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995 tot 2003, in miljoen euro (in prijzen van 2000) en aantal werkzame personen (bron: Nationale Rekeningen)	5
Tabel 2: Belangrijkste kenmerken van de Belgische gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995 tot 2003, in miljoen euro (lopende prijzen) en aantal werkzame personen (bron: Nationale Rekeningen)	24
Tabel 3: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, overzicht van directe en indirecte werkgelegenheid, in aantal werkzame personen.....	25
Tabel 4: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, eigen werkgelegenheid en eerste niveau van indirect werkgelegenheidseffect bij toeleveranciers en via consumptieve bestedingen, in aantal werkzame personen .	26
Tabel 5: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, som van directe en indirecte werkgelegenheidseffect (alle niveaus) bij toeleveranciers en via consumptieve bestedingen, in aantal werkzame personen .	27
Tabel 6: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, (directe) arbeidsintensiteit van de onderzochte bedrijfstak en van toeleverende bedrijfstakken naar aard van de toelevering, in aantal werkzame personen per miljoen euro output, output in prijzen van 2000	28
Tabel 7: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, berekening van het werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen, in euro (lopende prijzen en prijzen van 2000) en aantal werkzame personen.....	29
Tabel 8: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, totale (directe en indirecte) werkgelegenheidseffect en gecumuleerde werkgelegenheidseffect, in aantal werkzame personen.....	31
Tabel 9: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, multiplicator direct naar indirect werkgelegenheidseffect opgesplitst naar aard van indirecte werkgelegenheid, in aantal indirect werkzame personen per eigen (direct) werkzame persoon.....	32
Tabel 10: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, directe en indirecte arbeidsintensiteit, in aantal werkzame personen per mio euro output	32
Tabel 11: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, aard van afhankelijkheid van eigen werkgelegenheid, in aantal werkzame personen, en evolutie ten opzichte van 1995	33

Tabel 12: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, 1 ^{ste} niveau van indirecte werkgelegenheid per toeleverende bedrijfstak (+) en eigen werkgelegenheid afhankelijk van leveringen aan andere bedrijfstakken (-), in aantal werkzame personen per bedrijfstak	34
Figuur 1: gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995 tot 2003, evolutie van de output, in miljoen euro in prijzen van 2000, en evolutie van de belangrijkste andere financiële kenmerken, in % van de jaarlijkse output.....	7
Figuur 2: gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, componenten van het intermediaire verbruik, in prijzen van 2000, in % van het totale intermediaire verbruik (100%) (bron: eigen bewerking van de input-outputtabellen van binnenlandse oorsprong)	8
Figuur 3: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, leveringen aan binnenlandse bedrijfstakken en finale vraag inclusief uitvoer, in miljoen euro (prijzen van 2000) en in % van de totale output (100%)	9
Figuur 4: Arbeidsintensiteit van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (onderbroken lijn) in vergelijking met het gemiddelde voor de industrie en de gehele Belgische economie, 1995 tot 2003, aantal werkzame personen per mio euro output, in prijzen van 2000	10
Figuur 5: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995 tot 2003, arbeidsintensiteit, arbeidsproductiviteit en intermediair verbruik per werkzame persoon, in mio euro per werkzame persoon en aantal werkzame personen per mio euro output, in prijzen van 2000	11
Figuur 6: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, eigen werkgelegenheid en alle niveaus van indirecte werkgelegenheid bij toeleveranciers, opgedeeld naar aard van de toelevering, in aantal werkzame personen.....	15
Figuur 7: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, eigen werkgelegenheid en indirect werkgelegenheidseffect via consumptieve bestedingen, in aantal werkzame personen actief bij andere bedrijfstakken	16
Figuur 8: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, eigen werkgelegenheid en indirect werkgelegenheidseffect bij toeleveranciers en via consumptieve bestedingen, in aantal werkzame personen	17
Figuur 9: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, multiplicator van directe (1,00) naar indirecte werkgelegenheid, in aantal indirect werkzame personen per direct werkzame persoon en in % van het jaarlijkse werkgelegenheidseffect	18

Figuur 10: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, directe en indirecte arbeidsintensiteit, in aantal werkzame personen per mio euro output (prijzen van 2000) en in % van de totale arbeidsintensiteit	19
Figuur 11: Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, 1995, 2000 en 2001, gecumuleerde (directe en indirecte) werkgelegenheidseffect, in aantal werkzame personen en in % van de eigen werkgelegenheid.....	21